

**Методичні вказівки
до організації
самостійної роботи студентів
із дисципліни
«Українська мова (для іноземців)»
1 курсу**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Методичні вказівки
до організації
самостійної роботи студентів
із дисципліни
«Українська мова (для іноземців)»
1 курсу**

Вінниця
ВНТУ
2018

Рекомендувала до друку Вчена рада Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 9 від 30.05.2018 р.)

Рецензенти:

Т.М. Пустовіт, кандидат філологічних наук, доцент

О.Б. Залюбівська, кандидат педагогічних наук, доцент

Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів із дисципліни «Українська мова (для іноземців)» 1 курсу / Уклад. Ю. В. Поздрань, Л. Є. Азарова. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 36 с.

Матеріали, уміщені в методичних вказівках, призначені для самостійної роботи студентів 1 курсу з дисципліни «Українська мова (для іноземців)», мають практичне спрямування, сприяють виробленню стійких умінь та навичок правильної побудови та використання граматичних конструкцій у повсякденному та професійному мовленні.

Пропоновані граматичні та тестові завдання можна використовувати як із навчальною метою, так і для здійснення контролю за рівнем та якістю засвоєння програмового матеріалу.

Для іноземних студентів 1 курсу вищих навчальних закладів, викладачів.

Зміст

Передмова.....	4
Перелік умовних скорочень.....	5
1. Відмінювання іменників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях.....	6
2. Відмінювання прикметників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях.....	9
3. Відмінювання числівників. Узгодження їх з іменниками.....	11
4. Відмінювання займенників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях.....	14
5. Дієслово. Вираження минулого та майбутнього часу дієслів.....	18
6. Видові форми дієслів минулого та майбутнього часу. Конструкції з дієсловами доконаного й недоконаного виду.....	20
7. Дієслова з ознакою руху. Утворення видових форм від дієслів руху.....	23
8. Спосіб дієслова. Творення наказового та умовного способів дієслів.....	25
9. Прислівник. Утворення ступенів порівняння.....	28
10. Службові частини мови.....	31
Список використаної літератури.....	35

Передмова

Ефективна організація самостійної роботи студентів є запорукою успішного здійснення навчального процесу, а для іноземних студентів – можливістю опанувати українську мову в індивідуальному темпі, особисто контролювати рівень та якість засвоєння програмового матеріалу, що передбачає орієнтацію на активні методи вивчення навчального матеріалу й розвиток навичок індивідуальної пошукової роботи.

У методичних вказівках подано навчальні матеріали для самостійної роботи з дисципліни «Українська мова (для іноземців)» для студентів I курсу всіх спеціальностей. Основною метою методичних вказівок є допомога іноземному студентові навчитися індивідуально здобувати чи поповнювати знання, плідно використовувати їх під час навчання та в подальшій професійній діяльності. Самостійна робота іноземних студентів I курсу ґрунтується на принципах розвивального навчання, відбувається без безпосередньої участі викладача, але під його керівництвом. У процесі самостійної роботи реалізується основна функція навчального процесу – отримання студентом максимального обсягу інформації, її закріплення й перетворення у стійкі вміння й навички.

Грамматичні вправи та тестові завдання, подані в методичних вказівках, розроблені відповідно до робочої навчальної програми дисципліни «Українська мова (для іноземців)» і спрямовані на вироблення навичок правильної побудови та використання лексико-граматичних конструкцій у різних комунікативних ситуаціях. Обсяг навчальних матеріалів, що стосуються особливостей відмінювання іменників, прикметників, числівників, займенників, утворення видо-часових форм дієслова, ступенів порівняння прислівників, використання службових частин мови, є достатнім для задоволення комунікативних потреб іноземних студентів I курсу, пов'язаних із базовою сферою опанування мови.

Окрім того, у методичних вказівках містяться завдання відсильного типу, у яких студентам пропонується додатково опрацювати граматичні таблиці, що містяться у навчальних посібниках, укладених авторськими колективами кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету. Такий спосіб роботи сприяє активізації пошукової діяльності іноземних студентів, сприяє ефективному засвоєнню граматичного матеріалу й поповненню знань студентів.

У процесі самостійного вивчення навчального матеріалу у студентів розвивається мотивація та цілеспрямованість у набутті знань, виховується самоорганізованість і самоконтроль.

Перелік умовних скорочень

- НП 1** – Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Фонетика, лексика, морфологія : навч. посіб. / О. В. Абрамчук, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 102 с.
- НП 2** – Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Синтаксис, стилістика : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 95 с.

1. Відмінювання іменників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Іменник – це самостійна змінна частина мови, що означає назву особи чи предмета, відповідає на питання *Хто?* (для істот) *Що?* (для неістот). Іменники мають рід (*чоловічий, жіночий* або *середній*), змінюються за числами (*однина* і *множина*) та відмінками.

У сучасній українській літературній мові категорію відмінка іменника складають сім відмінків.

Відмінок	Питання	Особливості вживання
Називний	Хто? Що?	Вживається без прийменника
Родовий	Кого? Чого? У (від, до) кого/чого? Коли? Куди? Звідки?	Вживається з прийменниками: <i>без, коло, біля, поперед, між, поміж, проміж, з, в(у), від, до, для, з-за, з-під, замість, край, вглиб, вздовж, близько, серед, проти, ради, після, крім, кінець</i>
Давальний	Кому? Чому?	Вживається з прийменниками: <i>навздогін, назустріч, наперекір, всупереч</i>
Знахідний	Кого? Що? Про кого/що? Куди? Коли?	Вживається з прийменниками: <i>крізь, через, про, попри, повз, в(у), за, на, над, о(об), понад, поза, перед, по</i>
Орудний	Ким? Чим? З ким? З чим? Як?	Вживається з прийменниками: <i>за, понад, поза, по, під, перед, над, між, поміж, проміж, з</i>
Місцевий	На (в/у) кому/чому? Де? Коли?	Вживається з прийменниками: <i>в(у), на, по, о(об), при</i>
Кличний		

НП 1: опрацюйте таблиці 48 (с. 46), 50 (с. 48), 52 (с. 49), 53 (с. 50), 56 (с. 52), 57 (с. 53), 60 (с. 54–55), 68 (с. 60), 74 (с. 65), 80 (с. 68–69).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення. Слова в дужках поставте в потрібній формі.

1. Іноді вони разом ходять в (університетська бібліотека) чи (студентська їдильня), у (центральный парк) чи на (невелике озеро).

2. У (перший семестр) ми вивчали (механіка, динаміка, статика, креслення), розв'язували задачі про (тіла), які перебувають у (рух) та (спокій).

3. Джоель запитує (Аманда) про (поїдка) додому, про (її молодша сестра) та (старший брат).

4. На (заняття) із (дисципліна) «Фізика» ми вивчаємо рух (електрони) у (кристали).

5. Я знаю (українська та англійська мови), мій брат може перекладати (китайська мова), а моя сестра розмовляє (іспанська та португальська мови).

6. На вокзалі можна відпочити у (кімната відпочинку), поїсти у (ресторан або кафе), купити газету у (газетний кіоск), попросити (допомога) у (працівник медичного пункту чи аптекар).

7. У яблуках міститься багато (залізо) та (калій).

8. Архімед був (видатний інженер та математик), а Ньютон установив закон (всесвітнє тяжіння).

9. Професор розповів (аспірант та аспірантка) про (своя наукова робота).

10. Цей журнал Матео купив (друг), а цю книгу – (подруга).

11. З (Київ) до (Львів) ми виїхали о (сьома година).

12. Під час (конференція) можна познайомитися з (відомі професори, доценти, викладачі).

13. (Минулий тиждень) іноземні студенти їздили на (екскурсія) до (місто Харків).

14. Мені потрібно більше (гроші) для (комфортне життя).

15. Менше (година) залишилося до відправлення (потяг).

16. Українці пишаються (свої традиції та звичаї).

17. В (аудиторія) багато (студенти та студентки).

18. Це один із (найпопулярніші фільми) про (історія).

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі слова мають закінчення –а (-я) у формі родового відмінка.

а) банк, менеджер, вікно, цукор;

б) футбол, сир, метр, алюміній;

в) вівторок, словник, комп'ютер, будівельник;

г) музей, сніг, вітер, поверх.

2. Позначте рядок, у якому всі слова мають закінчення –у (-ю) у формі родового відмінка.

а) Київ, іменник, градус, проспект;

б) Лондон, волейбол, радіус, трикутник;

в) університет, Льві, біг, парк;

г) колектив, театр, сумнів, Буг.

3. Позначте рядок, у якому правильно утворено всі форми родового відмінка множини.

- а) квітів, паперів, дочок, матерів;
- б) атомів, досліджень, гуртожитоків, вікон;
- в) трамваїв, денів, документів, лікарей;
- г) експериментів, грошів, дверей, ночей.

4. Позначте рядок, у якому іменник у множині має закінчення *-ів*.

- а) декілька (громадянин);
- б) хтось із (студент);
- в) чимало (екскурсія);
- г) багато (формула).

5. Позначте рядок, у якому правильно утворено всі форми давального відмінка.

- а) деканові, дочкі, лікареві, пацієнтці;
- б) доценті, електрикові, артистці, керівнику;
- в) ректорові, матері, тітці, викладачеві;
- г) програмістові, подругі, водієві, аптекареві.

6. Позначте рядок, у якому всі слова мають закінчення *–ем* (*-єм*) у формі орудного відмінка.

- а) лікар, Київ, календар, вірш;
- б) інженер, шампунь, відвідувач, керівник;
- в) музей, товариш, діаметр, циркуль;
- г) борщ, приятель, перукар, Андрій.

7. Позначте рядок, у якому всі слова мають закінчення *–єю* у формі орудного відмінка.

- а) їжа, пісня, мережа, суддя;
- б) подорож, голова, тисяча, подія;
- в) дорога, екскурсія, бабуся, вежа;
- г) відповідь, тиша, акція, земля.

8. Позначте рядок, у якому всі іменники мають однакове закінчення.

- а) віддати сестра..., телефонувати родича..., читати по склада...;
- б) гуляти по вулиця..., дати батька..., повідомити студента...;
- в) дарувати дівчата..., порадити людя..., допомагати друзя...;
- г) розповісти одногрупника..., запропонувати водія..., ходити по поверха... .

2. Відмінювання прикметників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Прикметник – це самостійна повнозначна частина мови, що виражає ознаку предмета й відповідає на питання *Який? Яка? Яке? Які? Чий? Чия? Чие? Чий?* Прикметник має розряди за значенням (*якісні, відносні та присвійні*), змінюється за родами (*чоловічий, жіночий та середній*), числами (*однина, множина*) й відмінками.

Відмінок	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
Називний	Який?	Яка?	Яке?	Які?
Родовий	Якого?	Якої?	Якого?	Яких?
Давальний	Якому?	Якій?	Якому?	Яким?
Знахідний	Який?	Яку?	Яке?	Які? Яких?
Орудний	Яким?	Якою?	Яким?	Якими?
Місцевий	На/у якому?	На/у якій?	На/у якому?	На/у яких?

НП 1: опрацюйте таблиці 84 (с. 71), 87 (с. 73), 88 (с. 74), 89 (с. 74), 90 (с. 89).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Подані словосполучення поставте у формі називного відмінка.

Основними характеристиками, різноманітних завдань, поширеною одиницею, зовнішніх пристроїв, зі складними завданнями, на практичних заняттях, комп'ютерну систему, біля залізничного вокзалу, через хімічну промисловість, на лабораторній роботі, математичної дії, у минулому році, без попередньої підготовки, між трамвайними зупинками, після контрольної роботи, крізь відчинене вікно, всупереч установленим правилам, назустріч маленькій дочці, до іншого міста, при комп'ютерному центрі, серед іноземних студентів, перед обідньою перервою.

Завдання 2. Від іменників у дужках утворіть прикметники.

(Вінниця) вулиця, (хімія) реакція, (схід) райони, (столиця) університет, (прогрес) люди, (студент) місто, (автомобіль) транспорт, (електротехніка) промисловість, (екологія) проблеми, (комп'ютер) вірус, (програма) забезпечення, (супутник) антена, (газ) промисловість, (культура) центр, (архітектура) диво, (фінанси) ринки, (економіка) діяльність, (метал) конструкція, (книжка) магазин, (математика) маятник, (море) відпочинок, (погода) умови, (якість) характеристика.

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому правильно поєднано всі прикметники з іменниками.

- а) широке Дніпро, високі Карпати, якісна продукція;
- б) добре серце, морський сіль, буряковий цукор;
- в) хороший лікар, майбутня професія, свіже печиво;
- г) пластиковий посуд, радісне свято, смачне спагетті.

2. Позначте рядок, у якому всі прикметники є якісними.

- а) стрункий, потужний, солодкий, надійний;
- б) рішучий, молочний, добрий, відомий;
- в) важкий, близький, механічний, червоний;
- г) якісний, паперовий, лисий, простий.

3. Позначте рядок, у якому всі прикметники є відносними.

- а) дерев'яний, металевий, шоколадний, університетський;
- б) синтетичний, зручний, дощовий, економічний;
- в) атомний, новий, грошовий, кислотний;
- г) пластиковий, молочний, словниковий, ядерний.

4. Позначте рядок, у якому від усіх прикметників можна утворити ступені порівняння.

- а) близький, срібний, новий, важливий;
- б) пізній, дорогий, теплий, далекий;
- в) красивий, золотий, білий, великий;
- г) активний, глухий, поганий, ефективний.

5. У якому рядку правильно утворено форми вищого ступеня порівняння.

- а) вузькіший, новіший, ефективніший, важливіший;
- б) далекіший, кращий, відоміший, активніший;
- в) дешевший, корисніший, важчий, якісніший;
- г) потужніший, поганіший, вищий, комфортніший.

6. У якому рядку правильно утворено форми вищого ступеня порівняння.

- а) найефективніший, найвідомий, найбільш потужний;
- б) найперспективніший, найбільш важливий, найпоганіший;
- в) найбільш кращий, найближчий, найактивніший;
- г) найдешевший, найбільш стабільний, наймудріший.

3. Відмінювання числівників. Узгодження їх з іменниками

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Числівник – це самостійна повнозначна частина мови, що означає кількість предметів та їхній порядок при лічбі, відповідає на питання *Скільки? Котрий? Котра? Котре? Котрі?* Числівник має розряди за значенням (*кількісні та порядкові*), поділяється на групи за будовою (*прості, складні та складені*), змінюється за відмінками.

Відмінок	Кількісні числівники	Порядкові числівники			
		Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
Називний	Скільки?	Котрий?	Котра?	Котре?	Котрі?
Родовий	Скількох?	Котрого?	Котрої?	Котрого?	Котрих?
Давальний	Скільком?	Котрому?	Котрій?	Котрому?	Котрим?
Знахідний	Скільки?	Котрий?	Котру?	Котре?	Котрі?
	Скількох?	Котрого?			Котрих?
Орудний	Скількома?	Котрим?	Котрою?	Котрим?	Котрими?
Місцевий	На/у	На/у	На/у	На/у	На/у
	скільки?	котрому?	котрій?	котрому?	котрих?

НП 1: опрацюйте таблиці 97–102 (с. 81–82).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Складіть і запишіть питання й відповіді про ціну продуктів, використовуйте інформацію в дужках.

Чай (6.15), кава (8.10), хліб (10.25), пірижок (5.85), йогурт (5.70), молоко (11.50), цукерки (80.00), ковбаса (69.99), сир (110.55), вода (9.80).

Завдання 2. Напишіть відповіді на питання, використовуйте інформацію в дужках.

1. Котра зараз година? (9:25)
2. Коли починається перший урок в університеті? (8:15)
3. На якому поверсі розташований буфет? (1)
4. Який зараз рік? (2018 р.)
5. У якому році ти народився? (1993 р.)
6. Коли Україна стала незалежною державою? (24.08.1991 р.)
7. Скільки студентів навчається у групі? (32)
8. Яка площа України? (603.700 км²)
9. Який зараз урок? (3)
10. Яке зараз століття? (XXI)
11. Після якого уроку студенти відпочивають? (6)
12. Яке сьогодні число? (27.11.2017 р.)

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі слова є числівниками.

- а) восьмий, двоє, триста вісімнадцять, нуль;
- б) четвірка, тричі, перший, сорок три;
- в) десятка, тисяча, одинадцять, одинадцятий;
- г) шість, п'ятий, по-перше, двадцять два.

2. Позначте рядок, у якому всі числівники є кількісними.

- а) один, десятий, сто другий, чотирнадцять;
- б) тринадцять, сорок два, двісті сімдесят, шістдесятій;
- в) перший, сімдесят, одинадцять, тридцять чотири;
- г) шість, сто сорок три, сорок сім, дев'ятнадцять.

3. Позначте рядок, у якому всі числівники є порядковими.

- а) другий, двісті перший, двісті чотири, вісімнадцятий;
- б) тисячний, сотий, вісімнадцятий, двадцять третій;
- в) тридцять восьмий, чотирнадцять, нульовий, сорокувий;
- г) тридцять дев'ятий, шістдесят, шістнадцятий, триста шостий.

4. Позначте рядок, у якому всі числівники відмінюються однаково.

- а) шість, одинадцять, двадцять, тридцять;
- б) сім, один, тринадцять, шістдесят;
- в) двісті, чотири, сімнадцять, сімдесят;
- г) сорок, вісімдесят, триста, тисяча.

5. Позначте рядок, у якому в усіх числівниках відмінюється лише друга частина.

- а) сімдесят, вісімсот, тринадцять, двадцять;
- б) чотиреста, п'ятсот, шістнадцять, шістдесят;
- в) п'ятдесят, вісімдесят, вісімдесятий, мільйон;
- г) п'ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят.

6. Позначте рядок, у якому в усіх числівниках відмінюються обидві частини.

- а) сімсот, дев'ятсот, п'ятсот, шістдесят;
- б) вісімсот, двісті, триста, чотиреста;
- в) тридцять, п'ятдесят, п'ятсот, двісті;
- г) дев'яносто, п'ятсот, вісімдесят, чотиреста.

7. Позначте рядок, у якому є помилка у відмінюванні числівників.

- а) сімдесяти, сімдесятьом, семидесятьма, на сімдесятьох;
- б) шести, шістьом, шістьома, на шістьох;
- в) трьохсот, трьомстам, трьомастами, на трьохстах;
- г) вісімнадцяти, вісімнадцятьом, вісімнадцятьма, на вісімнадцятьох.

8. Позначте рядок, у якому правильно написано: «До 3845 додати 9».

- а) до трьох тисячів восьмиста сорока п'ятьох додати дев'ять;
- б) до три тисячі восьмисот сорока п'яти додати дев'ять;
- в) до трьох тисяч восьмисот сорока п'яти додати дев'ять;
- г) до трьох тисяч восьмисот сорок п'яти додати дев'ять.

9. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму орудного відмінка числівника 347.

- а) тристами сорока сімома;
- б) трьомастами сорок сімома;
- в) триста сорок сімома;
- г) трьомастами сорока сімома.

10. Позначте рядок, у якому правильно поєднано числівник з іменником.

- а) одна п'ята сторінки;
- б) триста п'ятдесят грами;
- в) два доцента;
- г) чотири тижнів.

11. Позначте рядок, у якому правильно поєднано числівник з іменником.

- а) 1 копійка, 1 грам, 1 кілограм;
- б) 2 копійок, 2 грамів, 2 кілограмів;
- в) 3 копійок, 3 грамів, 3 кілограмів;
- г) 1 гривні, 1 грами, 1 кілограми.

12. Позначте рядок, у якому числівник написано правильно: «День Незалежності України святкуємо щороку 24 серпня».

- а) двадцять четверте;
- б) двадцять чотири;
- в) двадцять четвертого;
- г) двадцятого четвертого.

13. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму підкресленого числівника: «У Джона у 2,5 рази більше грошей, ніж у Мігеля».

- а) два з половина;
- б) два і п'ять;
- в) два з половиною;
- г) два і пів.

4. Відмінювання займенників. Використання їх у лексико-граматичних конструкціях

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Займенник – це самостійна повнозначна частина мови, що вказує на предмет, його ознаку чи кількість, але не називає їх. Займенник має розряди за значенням (*особові, зворотний, присвійні, питально-відносні, заперечні, неозначені, означальні, вказівні*) та змінюється за відмінками.

НП 1: опрацюйте таблиці 105–114 (с. 85–88).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення за зразком.

Зразок: Ось ваш гуртожиток. У ... живуть студенти. – У вашому гуртожитку / у ньому живуть студенти.

1. Це моя квартира. У ... є чотири кімнати. 2. Це твій стіл. Мої зошити лежать на 3. Це ваш університет. Хто навчається у ... ? 4. Це його вправа. Помилки є у 5. Це наше місто. Іноземці живуть у 6. Там твоя шафа. У ... висить костюм. 7. Це їхні сумки. У ... лежать ключі. 8. Це ваша країна. У ... є ліси та гори? 9. Ось їхня аудиторія. Студенти та викладач сидять у 10. Це наші школи. У ... навчаються школярі. 11. Це ваша аудиторія. Мої студенти сидять у 12. Це її книжки. Мій зошит лежить на 13. Ось твій текст. У ... є помилки. 14. Це наша квартира. Він живе у 15. Це наш університет. У ... є бібліотека. 16. Це мій стіл. На ... стоїть ноутбук. 17. У мене є друг. Я часто запрошую ... в гості. 18. Мої батьки живуть у Києві. Я давно бачив 19. Що ти будеш робити завтра? Я запрошую ... у кіно. 20. Яке смачне молоко! – Так, дуже смачне, я купую ... на ринку. 21. Хто ця дівчина? Я знаю 22. Ви говорите надто тихо, але я чую 23. Це наші батьки. Ми любимо 24. Коли я був малий, моя мати часто годувала 25. Це наш новий викладач. Я знаю, як ... звучать.

Завдання 2. Запишіть відповіді на питання, використовуйте інформацію в дужках.

1. Кого ви бачили вранці? (він та вона) 2. Кого ти хочеш запросити в гості? (вони) 3. Кого він знає у цьому місті? (я та ти) 4. Кого він фотографує? (ми) 5. Кого він любить? (вона) 6. Кого я поважаю? (ви) 7. Кого вони пам'ятають? (я) 8. Кого вони слухають? (ми) 9. Кого ви зустрічали вчора на вокзалі? (вони) 10. Кого ви чекаєте тут? (ти і він) 11. Кого ви знаєте? (ви і вона) 12. Кого ви давно бачили? (ви та вони) 13. Кого він чекає коло метро? (ми) 14. Кого ти знаєш у цій групі? (він і ти) 15. Кого він любить? (я). 16. Що ти бачиш надворі? (його нова машина та її старий велосипед) 17. Що вона прасує? (моє плаття) 18. Що ви написали у

зошиті? (ця важка вправа) 19. Що ви купили у магазині? (їхні смачні цукерки) 20. Що ви приготували на вечерю? (ваша національна страва) 21. Що він любить їсти? (наш чорний хліб) 22. Що ти фотографуєш? (ваше озеро) 23. Що він читає зараз? (моя нова книжка) 24. Яку дівчину ви запрошуєте в кіно? (ця вродлива) 25. Якого викладача ви вітаєте? (наш новий) 26. Яку адресу ви знаєте? (твоя нова) 27. Яку новину ви чули? (ця чудова)

Завдання 3. Запишіть речення, використовуйте інформацію в дужках.

1. Ви пам'ятаєте прізвище (цей студент та ця студентка). 2. Він пам'ятає назву (той журнал, та газета, ті книжки). 3. Ти бачив маму (цей хлопчик / ця дівчинка, ці діти). 4. Вона читала листи (той письменник, цей хлопець, та дитина). 5. Я хочу відіслати лист (моя гарна подруга). 6. Батько заборонив (його син) виходити на вулицю після 20-ої години. 7. Він подарував квіти (твоя молода мама). 8. Ти позичив гроші (її добрий знайомий). 9. Ви показуєте квартиру (наші друзі). 10. Я купив нові спортивні костюми (ваш син і ваша дочка). 11. Викладач дає зошити (цей студент і ця студентка). 12. Я показую фото (наш викладач). 13. Юра телефонує (його батьки та його сестра). 14. Він часто пише листи (його родина та його друзі). 15. Декан говорив про екзамени (іноземні студенти). 16. Я пишу листа (мої друзі). 17. Вона допомогла перекласти речення (її подруга). 18. Мама читає книжку (моя маленька дочка). 19. Ми привіталися з ... (наш декан). 20. Я ходив у парк з ... (моя сестра). 21. Ти дружиш з ... (його брат)? 22. Минулого року вони познайомилися з ... (мої батьки). 23. Я не знайомий з ... (цей хлопець). 24. Викладач розмовляє з ... (моя мама). 25. Вона часто свариться з ... (її бабуся). 26. Я часом сперечаюся з ... (мої батьки). 27. Студенти попрощалися з ... (їхній викладач). 28. Я хочу поговорити з ... (мої друзі). 29. Мій батько раніше працював з ... (ця жінка). 30. Ти повинен сьогодні зустрітися з ... (твій викладач).

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому числівник правильно узгоджено з іменником.

- а) мій викладач, твоє волосся, наша телефон;
- б) його лист, її плаття, твій карта;
- в) твої студенти, наш дідусь, мої діти;
- г) наша кімната, ваш книжка, її син.

2. Позначте рядок, у якому числівник правильно узгоджено з іменником.

- а) твоя дочка, твій школа, мій тато;
- б) ваш брат, його дядько, її дядько;
- в) їхній дім, моє місто, твоя молоко;

г) твої ручки, мої книжка, ваше хліб.

3. Позначте рядок, у якому числівник правильно узгоджено з іменником.

- а) наш гуртожиток, наш кімната, наш студент;
- б) наша сім'я, наша країна, наша мова;
- в) наше місто, наше село, наше тато;
- г) наші друзі, наші син, наші тато.

4. Позначте рядок, у якому числівник правильно узгоджено з іменником.

- а) твій тато, твій викладач, твій друг;
- б) твоя сестра, твоя студентка, твоя вікно;
- в) твоє яблуко, твоє друзі, твоє місто;
- г) твої діти, твої студенти, твої кімната.

5. Позначте рядок, у якому числівник правильно узгоджено з іменником.

- а) їхній викладач, їхній кредит, їхній час;
- б) їхня мова, їхня країна, їхня місце;
- в) їхнє місто, їхнє край, їхнє культура;
- г) їхні дошка, їхні друзі, їхні одяг

6. Позначте рядок, у якому фразу написано правильно.

- а) Дай я свою ручку, будь ласка;
- б) Дай мене свою ручку, будь ласка;
- в) Дай мені свою ручку, будь ласка;
- г) Дай він свою ручку, будь ласка.

7. Позначте рядок, у якому фразу написано правильно.

- а) Я пишу лист моему найкращому другові;
- б) Я пишу лист мій найкращий друг;
- в) Я пишу лист мого найкращого друга;
- г) Я пишу лист моему найкращому друг.

8. Позначте рядок, у якому фразу написано правильно.

- а) Тобі потрібно купити зошит;
- б) Ти потрібно купити зошит;
- в) Тебе потрібно купити зошит;
- г) Ми потрібно купити зошит.

9. Позначте рядок, у якому фразу написано правильно.

- а) Він купив і подарував квіти своя подруга;
- б) Він купив і подарував квіти свою подругу;

- в) Він купив і подарував квіти своєї подруги;
- г) Він купив і подарував квіти своїй подрузі.

10. Доберіть займенник до слова «відповідь».

- а) ваш;
- б) ваше;
- в) ваша;
- г) ваші.

11. Позначте рядок, у якому міститься необхідний займенник:
«Антоніо довго займався спортом, тому зараз ... треба відпочити».

- а) його;
- б) їм;
- в) йому;
- г) з ним.

12. Оберіть правильний варіант відповіді.

- а) я менеджери;
- б) вони студенти;
- в) ми друг;
- г) вони викладач.

13. Позначте рядок, у якому міститься необхідне словосполучення:
«Мені подобається геометрія, а ... завжди подобалася алгебра».

- а) моєму другові;
- б) мій друг;
- в) до мого друга;
- г) моїм другом.

14. Позначте рядок, у якому всі займенники є вказівними.

- а) той, таке, ваша, стільки;
- б) стільки, такий, ця, те;
- в) наш, їхній, хтось, мій;
- г) себе, цей, така, хто.

15. Позначте рядок, у якому всі займенники належать до особових.

- а) ніякий, їм, їй, який, вас;
- б) себе, ви, вони, йому, котрий;
- в) нам, тобі, ми, вами, я;
- г) їхній, наш, ваш, якийсь, такий.

16. Позначте рядок, у якому всі займенники відмінюються як прикметники.

- а) наш, твій, я, себе, цей;
- б) що, абиякий, мій, будь-що, він;
- в) інший, такий, твій, деякий, котрий;
- г) хто-небудь, стільки, весь, цей, самий.

5. Дієслово. Вираження минулого та майбутнього часу дієслів

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Дієслово – це самостійна повнозначна частина мови, що означає дію або стан і відповідає на питання *Що робити?* Дієслово має вид (*доконаний* або *недоконаний*), спосіб (*дійсний, умовний, наказовий*) та час (*теперішній, минулий, майбутній*).

Час дієслова:

- *минулий час* – виражає дію, яка відбулася до моменту мовлення; має форми доконаного й недоконаного виду;
- *теперішній час* – виражає дію, яка відбувається в момент мовлення; має форму лише недоконаного виду;
- *майбутній час* – виражає дію, яка буде відбуватися після того, як про неї повідомлять; має форми доконаного й недоконаного виду.

НП 1: опрацюйте таблиці 123 (с. 93), 124 (с. 94), 125 (с. 94), 126 (с. 95).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення, розкриваючи дужки.

1. Я (вчити) українські слова завтра. 2. Він (слухати) музику післязавтра. 3. Наступного місяця ми (зустрачати) нових студентів. 4. Наступного тижня студенти (писати) тест. 5. Ви (читати) текст завтра. 6. Вони (малювати) малюнки завтра. 7. Сьогодні студенти (їсти) м'ясо, а завтра вони (їсти) суп. 8. Вчора друзі (гуляти) у парку, а завтра вони (гуляти) у центрі міста. 9. Раніше Сесар (говорити) іспанською мовою, а потім він (говорити) українською мовою. 10. Карлос (повторювати) слова завтра. 11. Хорхе (відавідати) на запитання позавчора. 12. Карла (телефонувати) батькам минулого тижня. 13. Ми (креслити) схеми наступного місяця. 14. У грідні студенти (святкувати) Різдво. 15. Завтра ви (бачити) Себастьяна. 16. У січні студенти (вчити) математику і фізику. 17. Завтра ти (вечеряти) у ресторані. 18. У неділю Джойс (розмовляти) з мамою. 19. Завтра Луїс (показувати) цікаві фото. 20. Давіт (пити) капучіно післязавтра, а сьогодні він (пити) Колу. 21. Я (читати) текст вчора ввечері. 22. Вчора він правильно (перекладати) слова. 23. Ми (слухати) магнітофон позавчора. 24. Вони (повторювати) урок вчора. 25. Викладач (писати) слова на дошці вчора. 26. Студенти наполегливо (працювати) увесь рік. 27. Зараз я (жити) в Еквадорі. 28. Раніше ми (жити) в Анголі.

Завдання 2. Відновіть питання за відповідями.

1. ... ? – Ввечері вони гуляли у парку.
2. ... ? – Студент відповідає на уроці.
3. ... ? – Ввечері я відпочиватиму.
4. ... ? – Завтра вранці ми будемо працювати.

5. ... ? – Він говорить українською.
6. ... ? – Вона вчила нові слова і фрази.
7. ... ? – Ви снідали вранці.
8. ... ? – Він буде повторювати монолог.
9. ... ? – Я обідаю у студентській їдальні.
10. ... ? – Вони креслитимуть схему на уроці.

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі дієслова мають форму інфінітива.

- а) відбуватися, прочитав, відчувати, рахувати;
б) вимірювати, бажаємо, повторювати, подорожувати;
в) креслити, знайти, повірити, сфотографувати;
г) умиватися, запрошують, дивитися, говорити.

2. Позначте рядок, у якому всі дієслова в теперішньому часі.

- а) зафарбовую, запропонували, ремонтую;
б) телефонують, сидять, обговорюють;
в) купують, вечеряли, даю;
г) відчувають, просять, говориш.

3. Позначте рядок, у якому всі дієслова в минулому часі.

- а) жив, працюватимеш, накреслили;
б) посміхнувся, запропонували, приїхала;
в) повечеряв, вчили, повторюю;
г) отримав, повідомляють, пішов.

4. Позначте рядок, у якому всі дієслова в майбутньому часі.

- а) попросив, сміється, буду вивчати;
б) буде спати, розказуватиме, плавали;
в) готуватиме, фарбувала, будуть купувати;
г) мандруватиме, гратимуться, буде запрошувати.

5. Позначте рядок, у якому всі дієслова одного часу.

- а) боюсь, напишу, зробимо;
б) любитимеш, будуть будувати, зробите;
в) дивитимусь, зупиняться, любив;
г) вирішили, будемо вивчати, починатимемо.

6. Оберіть необхідну форму дієслів та дієслівних форм у реченні:
«Незабаром ми ... українську мову».

- а) буде знати;
б) будуть знати;
в) знатимемо;
г) знатимуть.

6. Видові форми дієслів минулого та майбутнього часу. Конструкції з дієсловами доконаного й недоконаного виду

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Вид дієслова:

• *доконаний вид* – означає завершену, обмежену в часі дію, її результат; може мати форми минулого та майбутнього часу;

• *недоконаний вид* – означає незавершену, необмежену в часі дію, її процес; може мати форми минулого, теперішнього й майбутнього часу.

Дієслова доконаного й недоконаного виду використовують у лексико-граматичних конструкціях у таких випадках:

<i>№</i>	<i>Недоконаний вид</i>	<i>Доконаний вид</i>
1	<i>Процес дії</i>	<i>Результат дії</i>
	1. – Що робить Давід? – Давід вчить слова. 2. – Що Давід робив вчора? – Вчора Давід вчив слова. 3. – Що Давід робитиме завтра? – Завтра Давід вчитиме слова.	1. – Що Давід зробив вчора? – Вчора Давід вивчив слова. 2. – Що Давід зробить завтра? – Завтра Давід вивчить слова.
2	<i>Повторюваність дії</i>	<i>Одиничність дії</i>
	Луїс часто готує рис. <u>Слова-сигнали:</u> завжди, часто, звичайно, рідко, іноді, щодня	Луїс швидко приготував рис. <u>Слова-сигнали:</u> швидко, обов'язково, відразу, раптом, нарешті
3	<i>Одночасність дії</i>	<i>Послідовність дії</i>
	Мохаммед читав підручник і писав конспект.	Мохаммед прочитав підручник і написав конспект
4	<i>Тривалість дії</i>	
	1. Карла слухала музику 30 хвилин. 2. – Скільки часу Антоніо писав вправу? – Антоніо писав вправу довго. <u>Слова-сигнали:</u> довго, недовго, 2 години, 15 хвилин, весь день (вечір, місяць, рік, ранок, тиждень)	
5	<i>Імператив зі значенням заперечення</i>	
	– Не розмовляйте! – Не йдіть!	

НП 1: опрацюйте таблицю 127 (с. 96 – 97).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення. Дієслова майбутнього часу недоконаного виду замініть дієслова майбутнього часу доконаного виду.

Зразок: Завтра Даяна *буде читати* текст. Завтра Даяна *прочитає* текст.

1. О шостій годині він буде вечеряти.
2. Завтра ми будемо вчити нові слова.
3. На уроці вони писатимуть вправи.
4. Сьогодні я готуватиму смажену картоплю.
5. Ви будете робити домашнє завдання у суботу?
6. На вихідні ти гулятимеш у парку.
7. Завтра мама телефонуватиме до мене.

Завдання 2. Запишіть речення. Дієслова минулого часу недоконаного виду замініть дієслова минулого часу доконаного виду.

Зразок: Вчора він *розумів* текст. Вчора він *зрозумів* текст.

1. Він дивився на дошку.
2. Ввечері дівчина слухала музику.
3. На уроці студенти множили і ділили.
4. Вчора ми обідали у кафе.
5. Ти обіцяв не запізнюватися на перший урок.
6. Взимку ви думали про канікули.
7. Позавчора я креслив схему.

Завдання 3. Запишіть речення. Виберіть правильний вид дієслова.

1. Сьогодні ми ... контрольну роботу. Коли ми ... контрольну роботу, ми покажемо її викладачеві.	Писати / написати
2. Мій брат ... портрет. Він уже ... портрет моєї сестри.	Малювати / намалювати
3. Сьогодні вони ... о 18:00 годині. Вони ... і потім підемо в театр.	Вечеряти / повечеряти
4. Коли ви ... цю книжку, принесіть мені її в клас. Ми ... її разом.	Читати / прочитати
5. Що ти ... сьогодні після уроку? Коли він обіцяє ... переклад?	Робити / зробити
6. Студентка не ... граматику. Я уже ... правило.	Розуміти / зрозуміти

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі дієслова доконаного виду.

- а) дарувати, розуміти, прочитати;
- б) іти, взяти, сісти;
- в) вечеряти, пити, знайомитися;
- г) сказати, відпочити, вивчити.

2. Позначте рядок, у якому всі дієслова доконаного виду.

- а) готувати, приготувати, сказати;
- б) запізнитися, забути, взяти;
- в) дати, подарувати, дарувати;
- г) подивитися, дивитися, подумати.

3. Позначте рядок, у якому всі дієслова доконаного виду.

- а) давати, розрізняти, прочитати;
- б) йти, взяти, перешкоджати;
- в) вечеряти, досліджувати, знайомити;
- г) сказати, відпочити, використати

4. Позначте рядок, у якому всі дієслова недоконаного виду.

- а) допомогти, забрати, сказати;
- б) розуміти, вчити, вивчити;
- в) запізнюватися, пропонувати, запропонувати;
- г) читати, писати, готувати.

5. Позначте рядок, у якому всі дієслова недоконаного виду.

- а) мовчати, горіти, сидіти;
- б) бігти, зрозуміти, боротися;
- в) з'їсти, зачекати, охороняти;
- г) давати, стояти, сказати.

6. Позначте рядок, у якому всі дієслова недоконаного виду.

- а) різати, прийти, кричати;
- б) віддавати, будувати, навчатися;
- в) купити, чути, їсти;
- г) лежати, дозволяти, взяти.

7. У якому рядку правильно підібрана пара дієслів за видом?

- а) радити – радять;
- б) відповідати – відповідатимуть;
- в) передавати – передати;
- г) купувати – купують.

8. У якому рядку правильно підібрана пара дієслів за видом?

- а) запрошувати – запросити;
- б) брати – дати;
- в) давати – не давати;
- г) говорити – говорила.

7. Дієслова з ознакою руху. Утворення видових форм від дієслів руху

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Дієслова руху – це окрема група дієслів, які означають фізичний (механічний) рух суб'єкта у просторі й мають пару: дієслово, яке означає рух в одному напрямку (*іти*), і відповідне йому дієслово, яке означає рух у різних напрямках (*ходити*).

Безпрефіксні дієслова з ознакою руху:

Односпрямований рух →	Різнострамований рух → ←
Іти / йти	ходити
їхати	їздити
бігти	бігати
плисти	плавати
летіти	літати
повзти	повзати
нести	носити
вести	водити
везти	возити

НП 1: опрацюйте таблиці 128 (с. 98), 130 (с. 99), 131 (с. 100).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Замість крапок поставте потрібне дієслово руху.

1. Зараз наша група ... на екскурсію. Ми часто ... на екскурсії. Але минулого тижня ми не ... на екскурсію через погану погоду. 2. Ненсі ... до бібліотеки. Вона щотижня ... до бібліотеки. Останнього разу вона ... до бібліотеки тиждень тому. 3. Ахмед ... до театру на балет. Він рідко ... до театру, бо не має вільного часу. Він не пам'ятає, коли востаннє ... до театру. 4. Мій друг ... до супермаркету. Він зазвичай ... до супермаркету купувати продукти по суботах. А минулого тижня він ... до супермаркету у п'ятницю. 5. Ганна в новій сукні ... на вечірку. Вона іноді ... на вечірки з подругами. А минулої суботи вона ... на вечірку з Максимом. 6. Імад ... до аптеки. Він завжди ... до аптеки, коли треба купити ліки. 7. Я ... на концерт гурту «Океан Ельзи». Я багато разів ... на концерти цього гурту, бо мені подобається така музика. 8. Ганна ... до Києва. Вона часто ... до Києва, бо там живе її молодша сестра. Цього місяця Ганна ще не ... до сестри у Київ. 9. Куди ти так ... ? 10. Я дивлюсь у вікно і бачу дітей, які ... на майданчику.

Завдання 2. Запишіть речення. Виберіть потрібне дієслово *іти, йти* або *ходити* і поставте його у правильну форму.

1. Зараз студент ... до деканату. 2. Учора мої друзі ... на стадіон. 3. Вранці моя подруга ... до академії. 4. Сьогодні викладач ... до бібліотеки. 5. Іноді моя сестра ... до театру. 6. Зараз студент ... на іспит. 7. Вчора ... сильний дощ. 8. Щомісяця я ... до банку отримувати гроші. 9. Взимку часто ... сніг. 10. Наступної неділі він ... до музею. 11. Вчора по телевізору ... цікавий футбольний матч. 12. Зараз батько ... на роботу. 13. Зазвичай від метро до гуртожитку я ... пішки. 14. Завтра Марта ... до бібліотеки. 15. Ти не знаєш, який фільм ... сьогодні ввечері по телевізору?

Завдання 3. Запишіть речення. Виберіть потрібне дієслово *іти/ходити, їхати/їздити* і поставте його у правильну форму.

1. Коли я ... в метро, я читав газету. 2. Щодня я ... на роботу тролейбусом або трамваєм. 3. Ми часто буваємо в аквапарку. Зазвичай ми ... туди пішки, іноді ми ... автобусом № 50. Вчора ввечері ми ... в аквапарк. Коли ми ... до аквапарку, ми побачили в автобусі нашого товариша. Він теж ... туди. 4. Моя подруга Карла живе недалеко від університету і щодня ... до коледжу пішки. Сьогодні вранці, коли вона ... вулицею, вона зустріла подругу. 5. Завтра вранці я до Києва на студентську міжнародну конференцію. Я думаю, наступного року я часто буду ... до Києва. 6. Ти ... сьогодні в центр? Я не ... нікуди, тому що не маю часу. А ви часто ... туди? Ми деколи ... в інші міста на екскурсії.

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі дієслова мають ознаку руху.

- а) приїхати, стояти, плавати, входити;
- б) їхати, йти, носити, летіти;
- в) прийти, лежати, побігти, зайти;
- г) переходити, носити, везти, сидіти.

2. Оберіть необхідну форму дієслів у реченні: *«Коли я жив на батьківщині, я часто ... на море. Сьогодні я ... на Азовське море.»*

- а) їхати, поїхати;
- б) їхав, їздив;
- в) їхав, їжджу;
- г) їздив, приїхав.

3. Оберіть необхідну форму дієслів у реченні: *«Вчора я ... у кінотеатр. Коли я ... туди, то зустріла Карлоса.»*

- а) ходив, йшли;
- б) ходили, йшов;
- в) ходила, йшла;
- г) ходили, йшли.

8. Спосіб дієслова. Творення наказового та умовного способів дієслів

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Спосіб дієслова:

- *дійсний спосіб* – означає дію, яка вже відбувалася, відбувається чи буде відбуватися. Дієслова дійсного способу мають форми минулого, теперішнього і майбутнього часу, особи і числа, а для минулого часу – і форми роду. Наприклад: *Знаю, знаємо, знаєш, знаєте, знає, знають, знатиму, знав, знала, знали.*

- *умовний спосіб* – означає дію, можливу за певних умов чи бажану. Твориться від дієслів минулого часу за допомогою частки *б* (якщо дієслово закінчується на голосний) і частки *би* (якщо дієслово закінчується на приголосний). Має форми роду і числа. Наприклад: *Ходив би, ходила б, ходило б, ходили б.*

- *наказовий спосіб (імператив)* – виражає спонукання до дії у формі наказу, побажання, прохання чи поради. Наприклад: *Читай! Ходімо! Відпочивайте!*

НП 1: опрацюйте таблиці 121 (с. 92).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Утворіть форму наказового способу від поданих дієслів.

Зразок: а) слухати – слухай, слухайте, слухаймо;

б) нести – неси, несіть, несімо;

в) виконувати – виконуй, виконуйте, виконуймо.

Розповідати, відповідати, вивчати, готувати, обідати, вечеряти, перевіряти, гуляти, співати, запам'ятати, вибирати, відчиняти, зачиняти, поспішати, робити, сидіти, говорити, іти, вчити, вчитися, дивитися, класти, повторювати, пояснювати, запитувати, показувати.

Завдання 2. Запишіть речення, розкриваючи дужки.

1. Якби ти (мати) час в неділю, ми (могли) ... подивитися фільм разом.
2. Якби я не (бути) втомлена, я (піти) ... з тобою.
3. Якби ми не (поспішати), ми (запізнитися) ... на заняття.
4. Якби завтра (бути) тепла погода, діти (піти) ... у парк.
5. Якби ти (взяти) парасольку вчора, ти не (змокнути) ...
6. Якби він (викликати) таксі, ми (бути) ... вже на вокзалі.
7. Якби вона (купити) квитки, вона (піти) ... на концерт.
8. Якби я (випити) каву ввечері, я не (могли) ... заснути.
9. Якби вони (мати) час, вони ... (відвідати) тебе завтра.
10. Якби моя сім'я (мати) гроші, я (могли) ... поїхати закордон.

Завдання 3. Запишіть речення за зразком.

Зразок: Якщо ти завтра будеш бачити її, то подаруєш їй квіти. – Якби ти завтра побачив її, то подарував би їй квіти.

1. Якщо я буду мати час, я піду в лікарню. 2. Якщо ти купиш червоний буряк, я приготую борщ. 3. Якщо вона не вип'є ліки, вона буде хворіти довгий час. 4. Якщо ти купиш цю книжку, ти зможеш подарувати її подрузі. 5. Якщо він запросить мене, я поїду з ним. 6. Якщо я не замовлю квиток, я не поїду додому. 7. Якщо ви не будете вчити слова, ви не зможете розмовляти українською мовою добре. 8. Якщо я піду у магазин, я куплю молоко.

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі дієслова дійсного способу.

- а) будуєш, хай продадуть, сидіти;
- б) збудував, зберіг, робіть;
- в) готував би; падають, буду оберігати,
- г) п'ю, відпочиваєш, хочемо.

2. Позначте рядок, у якому всі дієслова наказового способу.

- а) читайте, підпишімо, купіть;
- б) ходимо, закінчуйте, перемалюйте;
- в) ненавидите, хай напишу, принесіть;
- г) дайте, пришли, повторіть.

3. Позначте рядок, у якому всі дієслова умовного способу.

- а) зробив би, проспівали б, зачинили;
- б) побудували, сіли б, почистив би;
- в) казали б, ремонтували б, розповіла б;
- г) нехай пишуть, здайте, прилетіли б.

4. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу.

- а) пішли;
- б) зробімте.
- в) треба писати;
- г) відчуємо.

5. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу.

- а) сидимо;
- б) допоможете;
- в) вивчаймо;
- г) працюємо.

6. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу.

- а) радіємо;
- б) давай поговоримо;
- в) нехай пише;
- г) йди.

7. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу.

- а) хай ідуть;
- б) принесеш;
- в) треба перекладати;
- г) прикрашають.

8. Позначте рядок, у якому правильно утворено форму наказового способу.

- а) одужуй;
- б) прийдемо;
- в) пишемо;
- г) запізнишся.

9. Позначте рядок, у якому неправильно утворено форму наказового способу.

- а) хай пишуть;
- б) пишіть;
- в) треба писати;
- г) напиши.

10. Позначте рядок, у якому неправильно утворено форму наказового способу.

- а) прочитаємо;
- б) нехай читають;
- в) читай;
- г) читаймо.

9. Прислівник. Утворення ступенів порівняння

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

Прислівник – це самостійна незмінна частина мови, що виражає ознаку дії, стану або ознаку іншої ознаки; відповідає на питання *Як? Де? Коли? Чому? Навіщо? Яким способом?* Прислівник має розряди за значенням (означальні: *якісні, кількісні, способу дії*; обставинні: *місця, часу, причини, мети*), утворює ступені порівняння.

Утворення ступенів порівняння прислівника:

Початкова форма	Вищий ступінь		Найвищий ступінь	
	проста форма (із суфіксами <i>-ше, -іше</i>)	складена форма (зі словами <i>більш, менш</i>)	проста форма (<i>най + вищий ступінь</i>)	складена форма (зі словами <i>найбільш, найменш</i>)
<i>голосно</i>	<i>голосніше</i>	<i>більш голосно</i>	<i>найголосніше</i>	<i>найбільш голосно</i>
<i>Матео читає голосно.</i>	<i>Джонатан читає голосніше.</i>		<i>Найголосніше читає Аманда.</i>	

НП 2: опрацюйте таблиці 13 (с. 13), 14 (с. 13).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення. Замість крапок пишть прикметник у правильній формі або прислівник.

Зразок: Він ... студент. Він ... читає. (добрий, добре)

Він добрий студент. Він добре читає.

1. Ми ще ... говоримо українською. Він завжди відповідає Він ... студент. (поганий/погано)

2. Ганна говорить У неї ... голос. (тихий/тихо)

3. Я дивлюся ... фільм. Сіменон пише дуже (цікавий/цікаво)

4. Він відповідає Його відповідь (правильний/правильно)

5. Марина ... співає. Сьогодні ... погода. (чудовий/чудово)

6. Моє ліжко Тут ... спати і лежати. (зручний/зручно)

7. Це дуже ... літак. Я пишу (швидкий/швидко)

8. Я знаю ... мову. Ми розмовляємо (український/українською мовою)

9. Наша аудиторія завжди Ось наша аудиторія, тут завжди (чистий/чисто).

Завдання 2. Поставте запитання до підкреслених слів.

Зразок: Це високий хлопець. – Який це хлопець?

Літак летить високо. – Як летить літак?

1. Влітку тепло. Вони люблять теплий одяг.
2. Діти дивилися нудний фільм. Їм було нудно.
3. Він читає повільно. На вулиці можна спостерігати повільний рух.
4. Їде швидкий поїзд. Час біжить швидко.
5. Надворі сьогодні спекотно. Влітку в Україні спекотна погода.
6. Вони люблять сучасний одяг. Їм подобається виглядати сучасно.
7. Сьогодні Даніель купив гарну куртку. Ми гарно провели час.
8. Це дуже важка сумка. Мені важко вчити українську мову.

Завдання 3. Закінчіть речення.

1. Це глибокий басейн. Тут глибоко, а там
2. Вона написала диктант добре, а він
3. Це темна кімната. Тут темно, а там
4. На моєму кріслі сидіти м'яко, а на твоєму ...
5. Я слухаю сумну музику, а він – веселу. Мені сумно, а йому ...
6. Сьогодні я почуваюся погано, проте він
7. Взимку у парку гарно, але навесні
8. Він керує машиною швидко, але його брат

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому всі слова є прислівниками.

- а) завтра, опівдні, дехто;
- б) трохи, вранці, добре;
- в) усередині, кінець, там;
- г) збоку, веселий, ніколи.

2. Позначте рядок, у якому всі слова є прислівниками.

- а) тут, сумно, вранці;
- б) по-китайськи, будь-що, щосереді;
- в) щось, давно, навіть;
- г) пізно, хтозна-де, сотня.

3. Позначте рядок, у якому прислівник є в кожному реченні, ОКРІМ:

- а) У кімнаті було гарно і затишно.
- б) Десь грала тиха музика.
- в) Взимку дуже холодно.
- г) Мені потрібно трохи відпочити.

4. Позначте рядок, у якому допущено помилку в утворенні ступенів порівняння прислівника.

- а) швидко – швидше;

- б) холодно – холодніше;
- в) погано – поганіше;
- г) добре – краще.

5. Позначте рядок, у якому допущено помилку в утворенні ступенів порівняння прислівника.

- а) близько – близькіше;
- б) тихо – тихіше;
- в) часто – частіше;
- г) дорого – дорожче.

6. Позначте рядок, у якому допущено помилку в утворенні ступенів порівняння прислівника.

- а) сильно – сильніше;
- б) чисто – чистіше;
- в) мало – менше;
- г) високо – вижче.

7. Позначте рядок, у якому правильно утворено форми ступенів порівняння прислівника.

- а) багато – багатше – найбагато;
- б) тяжко – тяжккіше – найтяжіше;
- в) глибоко – глибше – найглибше.
- г) спокійно – спокійніше – найспокійно.

8. Позначте рядок, у якому правильно утворено форми ступенів порівняння прислівника.

- а) зручно – більш зручно – найбільш зручно;
- б) гаряче – більш гарячіше – найбільш гаряче;
- в) довго – більш довго – більш найдовше;
- г) радісно – більш радісніше – найбільш радісніше.

9. Установіть відповідність.

Прислівник

- 1) власноруч
- 2) поруч
- 3) зручно
- 4) нашвидкуруч

Тлумачення

- а) комфортно
- б) поспіхом
- в) самотійно
- г) близько
- г) незалежно

10. Службові частини мови

I. Опрацюйте теоретичний матеріал

В українській мові виділяють 10 частин мови:

- *самостійні частини мови* – мають лексичне значення, відповідають на питання: іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник;

- *службові частини мови* – не мають лексичного значення, не відповідають на питання: прийменник, сполучник, частка, вигук.

Службові частини мови:

№	Назва	Значення	Приклади
1	Прийменник	Служить для зв'язку слів у словосполученні і реченні	в, на: в аудиторії, на зупинці; з, із, зі: з університету, із Києва, чай із лимоном, зі Львова до: до лікарні, до лікаря
2	Сполучник	Поєднує однорідні члени речення, прості речення у складному	1) і (й), та (в значенні і): Це брат <i>і</i> сестра. Це Карлос <i>та</i> Карла. а, але: Це стіл, <i>а</i> це стілець. Я приїду, <i>але</i> не сьогодні. не тільки..., але й: Я знаю <i>не тільки</i> іспанську, <i>але й</i> українську мову. 2) тому що: Бенвінду добре розмовляє португальською, <i>тому що</i> це його рідна мова. що: Я знаю, <i>що</i> завтра буде контрольна робота з математики. тому: Фабріціо вивчив тему добре, <i>тому</i> отримав оцінку «відмінно».

3	Частка	Надає додаткові відтінки або служить для творення деяких граматичних форм слів	не: <i>не</i> працює, <i>не</i> говорить; теж (також): Хусам – мій друг, Омар – <i>також</i> мій друг. чи: Ти любиш чай <i>чи</i> каву? <i>Чи</i> знаєте ви українську мову?
4	Вигук	виражає почуття, емоції, але не називає їх	О! Ой! А! Ай! Ех!

НП 2: опрацюйте таблиці 15 – 31 (с. 14 – 22).

II. Виконайте практичні завдання

Завдання 1. Запишіть речення, на місці крапок повтавте необхідний прийменник: *після, на, з, у, в, до, під, за, через, над.*

- ... навчання студенти йдуть відпочивати ... парк.
- ... мені сині джинси, а ... тобі чорні.
- ... університеті навчаються багато іноземців.
- ... кімнаті ... столом лежить м'яч.
- ... диваном висить картина.
- ... три дні я поїду ... Києва.
- Вчора ... мене приїжджали батьки.
- Мій брат старший ... мене.
- Я вже повернувся ... університету.
- Пошта знаходиться ... банком та магазином.
- Я прийду ... тебе ... занять.
- Її улюблений напій – чай ... молоком.

Завдання 2. Закінчіть речення.

1. Зателефонуй мені, коли 2. Оскільки ви були відсутні на занятті, то 3. Я встиг усе зробити, тому що 4. Погода була тепла й сонячна, тому 5. Кажуть, що 6. Викладач пояснив, як 7. Мені треба багато вчити, щоб 8. Вона виглядала так, ніби 9. Марія продовжувала працювати, незважаючи на те, що 10. Що більше ми працювати разом, то 11. Як ти ставитимешся до людей, 12. Покажи мені книгу, що

Завдання 3. Запишіть речення, на місці крапок поставте необхідний займенник або прислівник у правильній формі.

1. Ти не знаєш, де зараз живе Брандон? – ... у центрі. (де-небудь, десь, будь-де, абиде)

2. ... може взяти участь у змаганнях. (хто-небудь, хтось, дехто, будь-хто, абихто)
3. Мамо, я хочу з тобою про ... поговорити. (що-небудь, щось, дещо, будь-що, абищо)
4. ... студентам нашої групи доведеться скласти іспит вдруге. (який-небудь, якийсь, деякий, будь-який, абиякий)
5. У Джоани чудовий смак, вона чудово розуміється в моді. Вчора вона була одягнена у ... неймовірно красиве! (що-небудь, щось, дещо, будь-що, абищо)
6. ... приємно отримувати подарунки. (хто-небудь, хтось, дехто, будь-хто, абихто)
7. Купи мені ... журнал, будь ласка. (який-небудь, якийсь, деякий, будь-який, абиякий)
8. До мене вранці приходили ... дівчата. (які-небудь, якісь, деякі, будь-які, абиякі)

III. Виконайте тестові завдання

1. Позначте рядок, у якому вжито лише сполучники.
 - а) але, ні, чи, або;
 - б) ніби, тому що, проте, однак;
 - в) хоч, дарма що, от, таки;
 - г) щоб, нібито, але, но.

2. Позначте рядок, у якому є помилка у вживанні прийменника.
 - а) зошит з математики;
 - б) сходити по хліб;
 - в) був відсутній із-за хвороби;
 - г) написати на адресу.

3. Позначте рядок, у якому правильно записані частки.
 - а) майже, мабуть, таки;
 - б) навідь, авжеж, бодай;
 - в) нехай, невже, атож;
 - г) ось-де, аякже, же.

4. Оберіть необхідний сполучник: *«Антоніо запитав викладача, ... буде контрольна робота».*
 - а) скільки;
 - б) куди;
 - в) коли;
 - г) чому.

6. Оберіть необхідний сполучник: *«... у мене буде можливість, то я сьогодні закінчувати реферат».*

- а) оскільки;
- б) хоч;
- в) тому що;
- г) якщо.

7. Оберіть необхідний сполучник: *«Хусам не ходить до басейну, ... не вміє плавати».*

- а) куди;
- б) тому що;
- в) звідки;
- г) коли.

8. Оберіть необхідний сполучник: *«Я прокинувся пізно, ... запізнився в університет».*

- а) для того, щоб;
- в) якби;
- б) хоча;
- г) тому.

9. Оберіть необхідний сполучник: *«... у мене буде час, я дочитаю цей текст».*

- а) оскільки;
- б) тому що;
- в) коли;
- г) якщо.

10. Позначте рядок, у якому всі слова є частками.

- а) над, оце, за, би;
- б) лише, по, при, саме;
- в) еге, ані, навряд чи, хай;
- г) чи, на, усе, ще.

Список використаної літератури

1. Вальченко І. В. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 387 с.
2. Вальченко І. В. Ласкаво просимо! : навч. посібник з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч. / І. В. Вальченко, Я. М. Прилуцька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 306 с.
3. Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Синтаксис, стилістика : навч. посіб. / Л. Є. Азарова, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 86 с.
4. Граматика української мови (у схемах та таблицях) для іноземних студентів. Фонетика, лексика, морфологія : навч. посіб. / О. В. Абрамчук, Л. В. Горчинська, Н. Л. Франчук, Ю. В. Поздрань. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 102 с.
5. Мацюк Г. Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців : навчальний посібник / Г. Р. Мацюк. – Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2017. – 195 с.
6. Юзвяк І. Вивчення дієслів руху на заняттях з української мови як іноземної: практичні аспекти / І. Юзвяк // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2013. – Випуск 8. – С. 178–185.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до організації
самостійної роботи студентів
із дисципліни
«Українська мова (для іноземців)»
1 курсу

Редактор

Укладач: Поздрань Юлія В'ячеславівна

Оригінал-макет підготувала Ю. Поздрань

Підписано до друку
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк.
Наклад пр. Зам. №

Вінницький національний технічний університет,
навчально-методичний відділ ВНТУ.
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95.
ВНТУ, к. 2201.
Тел. (0432) 59-87-36.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.

Віддруковано у Вінницькому національному технічному університеті
в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі.
21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95,
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Тел. (0432) 59-85-32,
publish.vntu.edu.ua; email: kivc.vntu@gmail.com.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.